

STORTINGET

Representantforslag 191 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Mariann Hussein og Freddy André Øvstegård

Dokument 8:191 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marian Hussein og Freddy André Øvstegård om et bedre tilbud til barn og unge med behov for psykiske helsetjenester

Til Stortinget

Bakgrunn

Det rapporteres stadig om store utfordringer i psykisk helsevern, også i tilbudet til barn og unge. Det fører til at barn og ungdom blir stående med et dårlig hjelpetilbud og lange ventetider, i en periode av livet som er svært viktig.

Dette haster det å gjøre noe med. Det er nødvendig å sikre at de tilbudene som finnes, ikke kuttes i, og at ressursene brukes klokt. I dette representantforslaget fremmes det flere forslag for å styrke psykisk helsehjelp til barn og unge i de spesialiserte helsetjenestene, og for å legge til rette for bedre samarbeid mellom førstelinjetjenesten og de spesialiserte tjenestene.

Riksrevisjonen la i juni 2021 fram en rapport om de psykiske helsetjenestene, jf. Dokument 3:13 (2020–2021). Med hensyn til de spesialiserte tjenestene konkluderte Riksrevisjonen med at til tross for et langvarig politisk mål om å styrke de psykiske helsetjenestene mer enn de somatiske tjenestene, blir ikke dette gjennomført. I 2022 og 2023 har man nok en gang sett dette bekreftet når helseforetakene foreslår stadige kutt i psykisk helsevern. Ved Oslo universitetssykehus har kuttforslaget på 200 mill. kroner som ble lagt fram høsten

2022, blitt redusert, men det gjenstår fortsatt planer om kutt i psykisk helsevern, også i tilbudet til barn og unge.

Riksrevisjonen konkluderte videre med at mange med psykiske plager og lidelser ikke får hjelp når de trenger det. Ifølge Riksrevisjonen avviser psykisk helsevern omtrent én av fem henvisninger, og ved enkelte helseforetak er tallet oppe i halvparten avviste.

Riksrevisjonen viser i sin rapport til at over halvparten av behandlerne i BUP savner muligheten til å gi behandling andre steder enn i poliklinikken. I perioden 2015–2018 gikk antallet ambulante årsverk i psykisk helsevern for barn og unge ned med 10 prosent.

Barneombudet har i sin rapport «Hvem skal jeg snakke med nå?» fra september 2022 pekt på en rekke utfordringer i hjelpetilbudet for barn og unge. Blant annet peker rapporten på et krevende samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og BUP. Barneombudet skriver blant annet:

«Kommunene vi har møtt, har ulike erfaringer og ulik praksis for samarbeid med BUP, men felles for flere er at de opplever samarbeidet som utfordrende. De forteller om vanskelige grenseflater, problematiske pakkeforløp og en opplevelse av at spesialisthelsetjenestens innsatsstyrte finansieringsmodell er en sterk driver for praksis i BUP.»

Videre beskrives det i rapporten at hovedbudskapet fra kommunene er at de ønsker seg mer samarbeid og mer veiledning fra BUP. Mange kommuner viser også til at samarbeidet har vært bedre og mindre byråkratisk tidligere.

Slik finansieringsordningen er lagt opp i dag, mangler insentivene for å sikre at spesialisthelsetjenesten ivaretar sitt lovpålagte ansvar om veiledning av kommunehelsetjenesten.

Man ser nå at konsekvensene av Solberg-regjeringens satsing på psykisk helse er enda flere rigide pakkeforløp, noe som gir lite rom for faglighet og tillit og lite rom for god samhandling.

I et klasseperspektiv er det velkjent at psykiske helsetjenester og sosiale forskjeller henger sammen, noe som blant understøttes i Folkehelse rapporten «Sosiale helseforskjeller i Norge», utgitt av Folkehelseinstituttet. Derfor er det ekstra viktig at hjelpen er enkelt og byråkratisk tilgjengelig, og ikke er avhengig av at man går gjennom et byråkratisk system med mange henvisninger og stort behov for å etterspørre nødvendig hjelp og oppfølging. Det bør ikke være slik at barn og unge i familier med høy helseinformasjonskompetanse og kunnskap om hvordan man manøvrerer seg i samfunnet, har en annen tilgang til hjelp enn andre familier.

Å ha et barn med omfattende behov for psykisk helsehjelp kan være en belastning for resten av familien og kan også føre til betydelige økonomiske utfordringer, særlig dersom det går ut over muligheten til å stå i jobb. Å orientere seg i jungelen av mulige hjelpetilbud og ulike alternativer er en omfattende jobb og går ut over dem som har aller størst behov for dette.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at psykiske helsetjenester for barn og unge i spesialisthelsetje-

nesten ikke svekkes ytterligere, men i stedet sikres videre utvikling og styrking.

2. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) kan tilby oppfølging på skolen, i barnehagen eller et annet sted i lokalmiljøet der barnet eller ungdommen føler seg trygg.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak som styrker samarbeidet mellom første- og andrelinjetjenesten innen psykiske helsetjenester for barn og unge, der man også ser på nødvendige økonomiske insentiver for styrket samarbeid mellom BUP, skole/barnehage, PPT, barnevern og andre relevante tjenester.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at foreldre til barn som har behov for psykisk helsehjelp, har lavt skole-nærvær eller andre helseutfordringer får veiledning i rettigheter og muligheter for hjelp og tiltak som kan bistå dem og barnet.
5. Stortinget ber regjeringen kartlegge sammenhengen mellom foreldres sosioøkonomiske situasjon og kompetanse om helseinformasjon, og sannsynligheten for at barn og ungdom med behov for psykiske helsetjenester og tilpasninger får den hjelpen de trenger.
6. Stortinget ber regjeringen vurdere praksisen med at barn og unge som har varige problemer eller livslange diagnoser, skrives ut av de spesialiserte tjenestene, slik at de er avhengige av en omfattende re-henvisningsprosess dersom det oppstår nye behov for hjelp.

29. mars 2023

Marian Hussein

Freddy André Øvstegård